

Quicksan Wet natuurbescherming Landgoed Zorgvliet

Eelerwoude

Op weg naar 100% natuurinclusief >

Opdrachtgever:

Landgoed Zorgvliet

E. J. Wijers

Boxbergerweg 2

8121 PT Olst

Opdrachtnemer:

Eelerwoude

[Onze vestigingen](#)

088-1471100

info@eelerwoude.nl

www.eelerwoude.nl

Projectgegevens:

Projectnummer: 201473

Datum: 22-7-2022

Projectleider: T. Rood

Opgesteld: C. Oldenburger

Gecontroleerd: M. Leenen

Status: Concept

Versie: 1

© 2022 Eelerwoude

Dit rapport is enkelzijdig opgemaakt.

Inhoudsopgave

1	Inleiding.....	4
2	Huidige situatie en ontwikkeling.....	5
2.1	Huidige situatie.....	5
2.2	Voorgenomen ontwikkeling	20
3	Natuurwetgeving en -beleid	21
3.1	Inleiding	21
3.2	Bescherming van soorten	21
3.3	Bescherming van gebieden.....	21
3.4	Bescherming van houtopstanden	22
3.5	Natuurnetwerk Nederland	22
4	Methode	24
4.1	Inleiding	24
4.2	Bureauonderzoek	24
4.3	Terreinbezoek.....	24
5	Beschermde soorten	25
5.1	Inleiding	25
5.2	Planten.....	25
5.3	Zoogdieren.....	25
5.4	Vogels	29
5.5	Reptielen.....	30
5.6	Amfibieën	30
5.7	Vissen.....	31
5.8	Ongewervelden	31
6	Conclusie.....	33
6.1	Beschermde soorten.....	33
6.2	Bescherming gebieden	34
6.3	Bescherming houtopstanden	34
6.4	Natuurnetwerk Nederland	34
6.5	Uitvoerbaarheid van de plannen	34
6.6	Geldigheid rapportage.....	34
	Literatuurlijst.....	35
	Bijlage 1 Wettelijk kader natuurwetgeving.....	36

1 Inleiding

De opdrachtgever is voornemens om op Landgoed Zorgvliet te Olst onder andere enkele woningen te realiseren en de biodiversiteit van het landgoed te verhogen. In verband met deze voorgenomen ontwikkeling is een toetsing van de plannen aan de natuurwetgeving en het natuurbeleid noodzakelijk. Met deze toetsing moet duidelijk worden hoe de ontwikkeling gerealiseerd kan worden binnen de kaders van de natuurbescherming.

Eerste stap in deze toetsing is het uitvoeren van een verkennend onderzoek. Op basis van een bureauonderzoek en een veldbezoek wordt aan de hand van aanwezige terreintypen en toevallige waarnemingen van soorten zo goed mogelijk ingeschat welke beschermde gebieden en plant- en diersoorten aanwezig (kunnen) zijn. Op basis daarvan worden uitspraken gedaan over de (mogelijke) effecten van de voorgenomen ontwikkeling en de eventueel noodzakelijke vervolgstappen. Voorliggende rapportage gaat hier verder op in.

2 Huidige situatie en ontwikkeling

2.1 Huidige situatie

Tussen Raalte en Deventer, in de gemeente Olst-Wijhe, bevindt zich het landgoed Zorgvliet (afbeelding 1). Dit landgoed ligt in een groene omgeving met op verschillende plekken bos. Dit bos wordt afgewisseld met agrarisch gebruikte gebieden (afbeelding 2). Het landgoed zelf bevindt zich aan de Boxbergerweg, een weg waar langs een groot aantal oude beuken staan. Soortgelijke beuken bevinden zich ook op enkele plekken binnen het landgoed. Rondom de (onverharde) weg die door het gebied heen loopt staat een rijbeplanting van zomereiken, die wordt afgewisseld met jongere boom- en struiksoorten zoals robinia, braam, lijsterbes en enkele hazelaars (afbeelding 3). Ook werden sommige van deze bomen begroeid met klimop. Aan de oostzijde van het plangebied bevindt zich tevens een eenstijlige meidoornhaag (afbeelding 4). Op het plangebied zelf liggen kleine houtopstanden van verschillende soorten. Deze houtopstanden bestonden onder andere uit kastanje (afbeelding 5), jonge beuken (afbeelding 6) en verschillende soorten zoals de Spaanse aak, lijsterbes en berk (afbeelding 7).

Qua waterelementen heeft dit gebied veel te bieden. Er zijn zes poelen, elk waterhoudend, en enkele watergangen. Qua omgevingsvegetatie verschillen de poelen van elkaar; een van de poelen is omgeven met riet (afbeelding 8). Een andere poel ligt te midden van een bos en heeft gele lis langs de oever staan. Bij deze poel bevindt zich een vleermuisbunker. De meest oostelijk gelegen poel heeft een schrale oevervegetatie van onder andere greppelrus (afbeelding 9). Rondom de oevervegetatie is een open plek aanwezig met soorten zoals echte kamille, kruipende boterbloem, ridderzuring en veldzuring. Een deel van de weiden op het landgoed lijkt hier qua vegetatie op (afbeelding 10). Sommige zijn duidelijk agrarischer ingericht en hebben een rijkere vegetatie van Engels raaigras, enkele soorten klaver, paardenbloem en kruipende boterbloem (afbeelding 11).

Op het plangebied staan enkele gebouwen. Dit zijn woonhuizen, boerderijen, opslag en enkele stallen. In totaal betreffen het elf gebouwen. Deze gebouwen zijn gerealiseerd tussen 1800 en 2009. De gebouwen verschillen erg qua bouwkundige staat en aard. De daken zijn voor het merendeel bedekt met pannen, in sommige gevallen met golfplaat (afbeelding 12, 13 en 14).

Afbeelding 1: Overzichtskaart van de ligging van het plangebied (ESRI, 2022).

Afbeelding 2: Luchtfoto van het plangebied (ESRI, 2022).

Afbeelding 3: Rijbeplanting langs de oprijlaan. Situatie op 1-6-2022.

Afbeelding 4: Eenstijlige meidoornhaag aan de noordkant van de oprijlaan. Situatie op 1-6-2022.

Afbeelding 5: Kastanje houtopstand. Situatie op 1-6-2022.

Afbeelding 6: Beuken houtopstand (met zomereik rijbeplanting). Situatie op 1-6-2022.

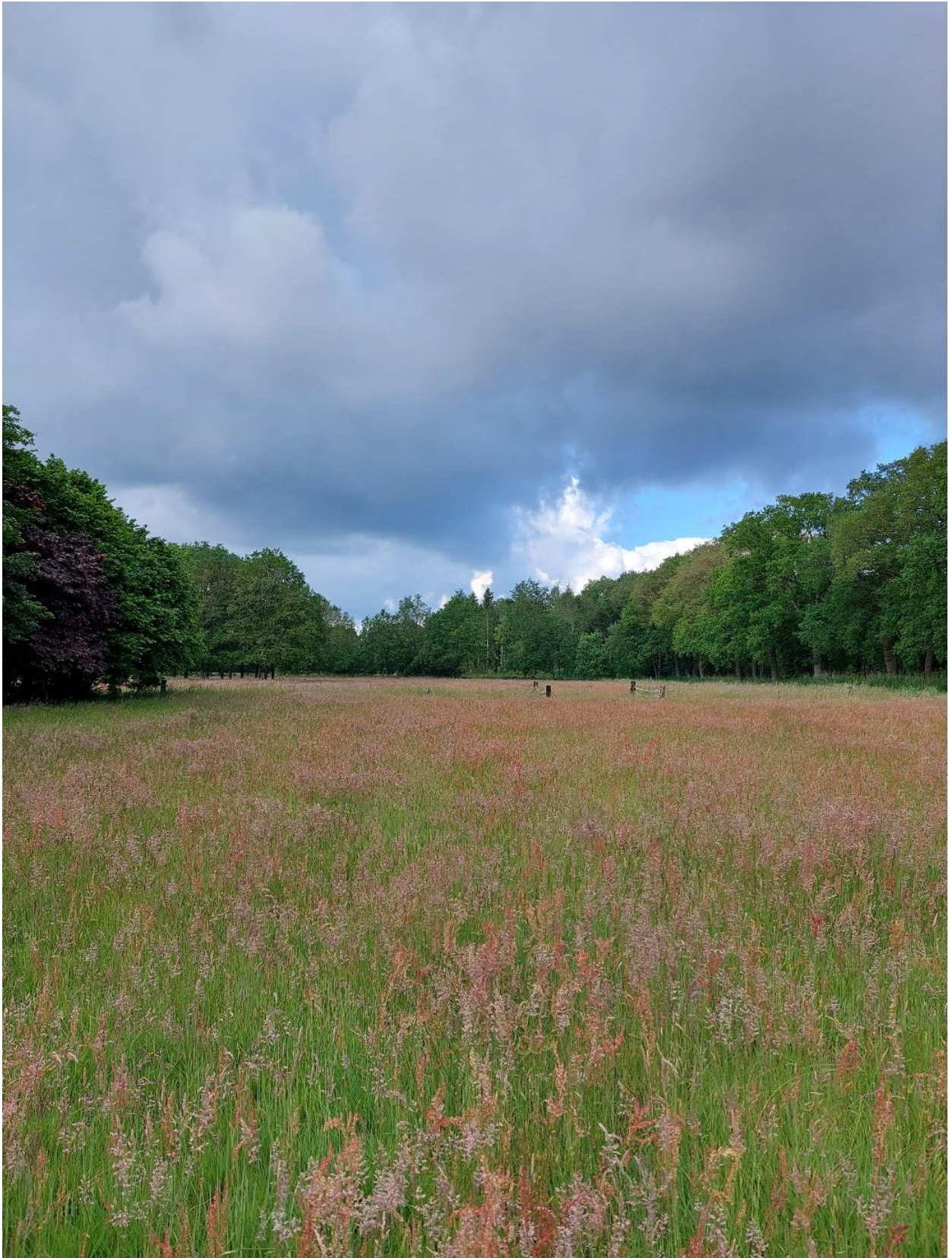
Afbeelding 7: Houtopstand met verschillende boom- en struiksoorten. Situatie op 1-6-2022.

Afbeelding 8: Een van de poelen, langs de oprijlaan, omringd met riet. Situatie op 1-6-2022.

Afbeelding 9: De meest oostelijk gelegen poel. Situatie op 1-6-2022.

Afbeelding 10: Voorbeeld van grasland met soorten zoals ridderzuring, veldzuring en kruipende boterbloem. Situatie op 1-6-2022.

Afbeelding 11: Voorbeeld van grasland met soorten zoals Engels raaigras, klaver en paardenbloem. Situatie op 1-6-2022.

Afbeelding 12: Voorbeeld van de bouwstijlen op het landgoed in het plangebied. Situatie op 1-6-2022.

Afbeelding 13: Voorbeeld van de bouwstijlen op het landgoed in het plangebied. Situatie op 1-6-2022.

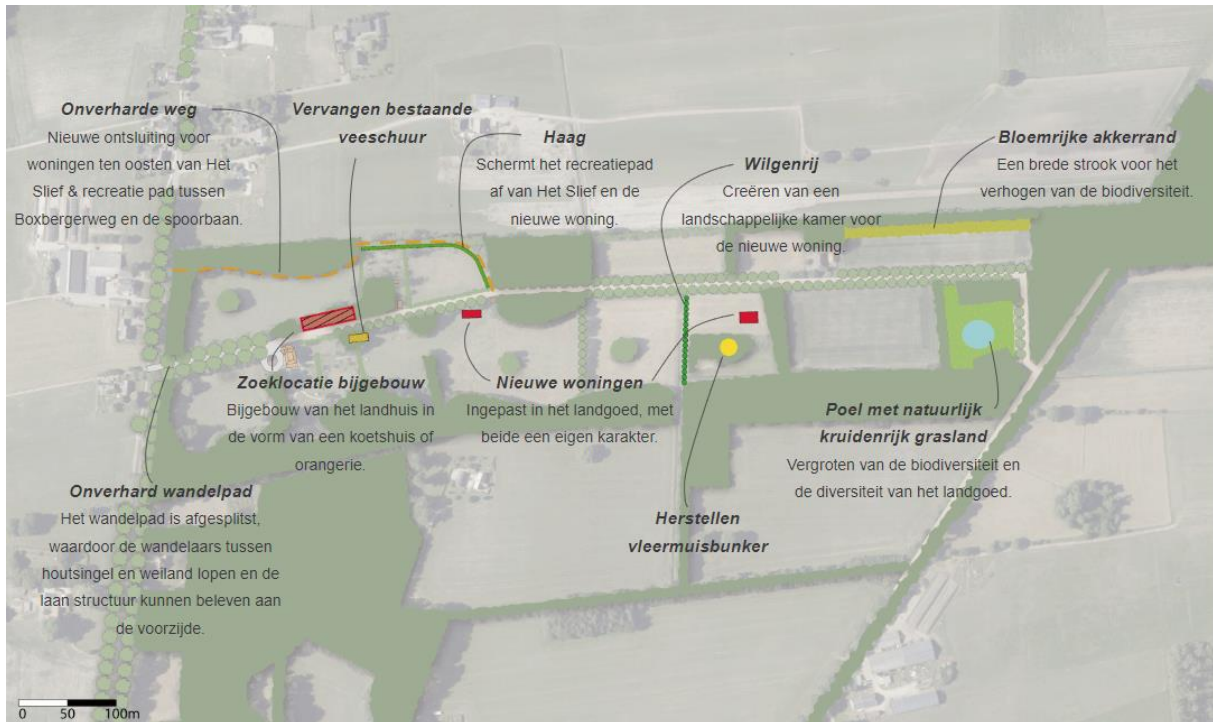

Afbeelding 14: Voorbeeld van de bouwstijlen op het landgoed in het plangebied. Situatie op 1-6-2022.

2.2 Voorgenomen ontwikkeling

De opdrachtgever is voornemens om op het landgoed in het plangebied verschillende ontwikkelingen door te voeren (afbeelding 15):

- Bouwen van twee huizen.
- Aanplant van verschillende bomen en planten ten behoeve van biodiversiteit en aanzicht.
- Herstel van de bomenrijen langs de oprijlaan.
- Herstel van de bestaande vleermuisbunker.
- Realisatie van een graan-akkerland van 2,5 hectare.
- Opstellen van een doorgaande wandelroute.

Afbeelding 15: Overzicht van de geplande ingrepen.

3 Natuurwetgeving en -beleid

3.1 Inleiding

De Wet natuurbescherming bestaat uit drie onderdelen: de bescherming van soorten, de bescherming van gebieden en de bescherming van houtopstanden. De kern van het natuurbeleid wordt gevormd door het Natuurnetwerk Nederland, dat een samenhangend netwerk vormt van natuurgebieden. De provincies zijn het bevoegd gezag. Alleen in een aantal situaties, zoals bij ruimtelijke ingrepen waarmee grote nationale belangen zijn gemoeid, is het Rijk het bevoegd gezag. In dit hoofdstuk wordt kort ingegaan op de relevante wetgeving en het natuurbeleid voor het plangebied.

3.2 Bescherming van soorten

Het uitgangspunt bij het onderdeel soortenbescherming is dat geen schade mag worden toegebracht aan beschermde dieren of planten. De wet kent een drietal beschermingsregimes; beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn, beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn en beschermingsregime “andere soorten”. Elk beschermingsregime heeft zijn eigen verbodsbepalingen.

Voor ieder ruimtelijk plan of ruimtelijke ontwikkeling is het verplicht om te toetsen of deze kan leiden tot overtreding van de betreffende verbodsbepalingen. Wanneer sprake is of kan zijn van een overtreding, dan dient er onderzocht te worden of een vrijstelling geldt. Indien er geen vrijstelling geldt, kan het aanvragen van een ontheffing noodzakelijk zijn. Bijlage 1 gaat verder in op het wettelijk kader bij toetsing aan de Wet natuurbescherming, onderdeel soortenbescherming.

Gevolgen plangebied

De Wet natuurbescherming is een nationale wet. Indien negatieve effecten worden verwacht door activiteiten of ontwikkelingen is een toetsing aan de Wet natuurbescherming noodzakelijk. In hoofdstuk 5 wordt verder ingegaan op de aanwezigheid van beschermde soorten en welke effecten de voorgenomen ontwikkeling heeft op deze soorten.

3.3 Bescherming van gebieden

Met het onderdeel gebiedsbescherming worden binnen de Wet natuurbescherming de Natura 2000-gebieden beschermd. Natura 2000 is een samenhangend netwerk van natuurgebieden in Europa. Natura 2000 bestaat uit gebieden die zijn aangewezen in het kader van de Europese Vogelrichtlijn (79/409/EEG) en gebieden die zijn aangemeld op grond van de Europese Habitatrichtlijn (92/43/EEG). Voor alle gebieden gelden instandhoudingsdoelstellingen. De kern van de bescherming is dat deze instandhoudingsdoelstellingen niet in gevaar mogen worden gebracht.

Activiteiten mogen geen negatieve effecten hebben op de waarden waarvoor het gebied is aangewezen. Voor activiteiten of projecten die schadelijk zijn voor de beschermde natuur geldt een vergunningplicht. Hierdoor is in Nederland een zorgvuldige afweging gegarandeerd bij projecten die gevolgen kunnen hebben voor natuurgebieden.

Gevolgen plangebied

Niet stikstof-gerelateerde effecten:

In de directe omgeving van het plangebied liggen diverse Natura 2000-gebieden. Op ongeveer 4 km afstand ligt het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied de Rijntakken (Aerius, 2022). De aard van de voorgenomen

werkzaamheden en ontwikkeling (kleinschalig en passende bij huidige functie van het plangebied) maken dat de effecten uitsluitend tot het plangebied of in de zeer directe zone eromheen beperkt blijven. Gezien de afstand tot de Natura 2000-gebieden, de invulling van de tussenliggende gebieden en de voorgenomen werkzaamheden is er geen sprake van mogelijk negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied, zij het door een rechtstreekse invloed, cumulatieve invloed of externe werking. Een toetsing op grond van de Wet natuurbescherming van niet stikstof-gerelateerde effecten wordt daarom niet noodzakelijk geacht.

Stikstof-gerelateerde effecten

Een stikstofberekening is altijd noodzakelijk om de uitstoot en depositie van stikstof, en de gevolgen daarvan op Natura 2000-gebieden te bepalen. Voor tijdelijke projecten (waar de bouwfase van het project onder valt) geldt momenteel een vrijstelling van de vergunningsplicht in het kader van de Wet natuurbescherming. Het dagelijkse gebruik is echter geen project van tijdelijke aard. De geplande woningen zullen conform wetgeving gasloos worden gebouwd, waardoor dit geen extra stikstofuitstoot met zich meebrengt. Er is echter wel sprake van extra rijbewegingen naar de locatie, welke stikstof uitstoten. Gezien de afstand tot het Natura 2000-gebied de Rijntakken lijkt een significante verhoging in de stikstofdepositie onwaarschijnlijk.

3.4 Bescherming van houtopstanden

Het kappen of rooien van bomen is niet zomaar toegestaan in de Wet natuurbescherming. Dit geldt ook bij het rooien of het verrichten van handelingen die de dood of ernstige beschadiging van bomen tot gevolg hebben.

Hieronder valt ook beschadiging door vee. Onder bos wordt verstaan:

- alleen bossen die buiten de 'bebouwde kom Boswet' liggen;
- alle beplantingen van bomen die groter zijn dan 10 are (1.000 m²);
- bomen in een rijbeplanting, als de rij uit meer dan 20 bomen bestaat.

Gevolgen plangebied

Er worden binnen het plangebied geen bomen gekapt. Een nadere toetsing van houtopstanden is daarom niet noodzakelijk.

3.5 Natuurnetwerk Nederland

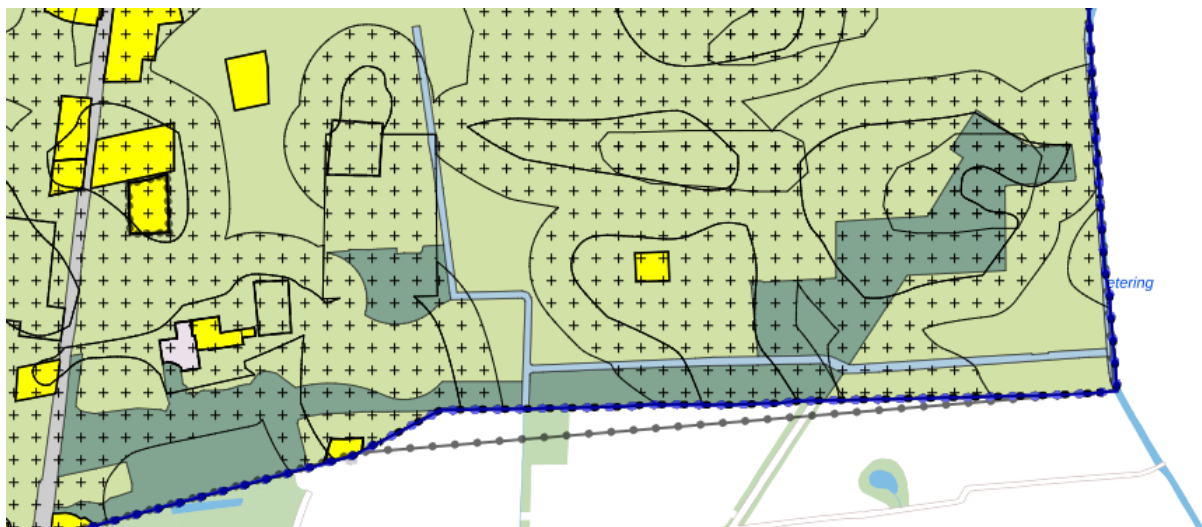
Het Natuurnetwerk Nederland (NNN) is het Nederlands netwerk van bestaande en nieuw aan te leggen natuurgebieden. Het netwerk moet natuurgebieden beter met elkaar en met het omringende agrarisch gebied verbinden. Dit Natuurnetwerk is de kern van het Nederlandse natuurbeleid. De provincies zijn verantwoordelijk voor de begrenzing en de ontwikkeling van het Natuurnetwerk en hebben hiervoor soms een andere benaming. In of in de directe nabijheid van het NNN geldt het 'nee, tenzij'- principe. In principe zijn ontwikkelingen niet toegestaan als zij de wezenlijke kenmerken of waarden van het gebied aantasten.

Een toetsing aan het natuurbeleid is alleen noodzakelijk als de ontwikkeling in strijd is met het bestemmingsplan. Daarnaast moet het plangebied in het NNN of een andere door de provincie beschermde natuurzone liggen. In een aantal provincies kent het natuurbeleid externe werking. Dit betekent dat in die provincie bij een ontwikkeling waarvoor een bestemmingsplanwijziging noodzakelijk is altijd een toetsing aan het natuurbeleid moet worden uitgevoerd.

De ontwikkeling van de twee woningen is in strijd met het bestemmingsplan (afbeelding 17). Deze toekomstige woningen liggen in de zone Ondernemen met Natuur en Water, welke een onderdeel zijn van de NNN (afbeelding 16). Een toetsing aan het natuurbeleid is daarom noodzakelijk.

Afbeelding 16: Ligging van het plangebied in het NNN (groene vlakken) en de Zone ONW (groen geruite vlakken) (Overijssel, 2017).

Afbeelding 17: De verschillende bestemmingen van het plangebied. De lichtgroene vakken geven de bestemming agrarisch met landschapswaarden weer, donkergroen de bestemming natuur, geel geeft de bestemming wonen aan, en het enkele grijze vlak is het landhuis. Het vlak met de kruizen geeft de dubbelbestemming archeologie weer.

4 Methode

4.1 Inleiding

De aanwezige natuurwaarden zijn in beeld gebracht op basis van bestaande inventarisatiegegevens en een verkennend veldbezoek.

4.2 Bureauonderzoek

Voor het bureauonderzoek is (indien beschikbaar) gebruikgemaakt van landelijke, provinciale en regionale verspreidingsinformatie:

- NDFF (Nationale Databank Flora en Fauna);
- de flora- en faunadatabase van Eelerwoude is eveneens geraadpleegd. Eelerwoude heeft meerdere onderzoeken in de nabije omgeving uitgevoerd. De data van deze onderzoeken is opgeslagen in deze database.

4.3 Terreinbezoek

Op basis van een eenmalig veldbezoek is de geschiktheid van het onderzoeksgebied voor de verwachte soorten en soortgroepen beoordeeld. Het veldbezoek is overdag door C. Oldenburger uitgevoerd, ecologisch adviseur bij Eelerwoude (zie kader). Het veldbezoek is uitgevoerd op 1-6-2022 bij 12°C, halfbewolkt weer en windkracht 1 Bft. Het gaat hier om een deskundigenoordeel op basis van de fysieke gesteldheid van het terrein (biotopenonderzoek). Daarnaast zijn de aangetroffen belangwekkende soorten genoteerd.

Kader – Ecologisch deskundige

De veldmedewerkers van Eelerwoude beschikken over een uitgebreide ervaring met de betreffende soortgroepen en voldoen aan de criteria van 'ecologisch deskundige'. Met een ecologisch deskundige wordt bedoeld een persoon die voor de situatie en soorten ten aanzien waarvan hij of zij gevraagd is te adviseren en/of te begeleiden, aantoonbare ervaring en kennis heeft op het gebied van soortspecifieke ecologie. De ervaring en kennis dienen te zijn opgedaan doordat de deskundige:

- op HBO- dan wel universitair niveau een opleiding heeft genoten met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie; en/of
- op MBO-niveau een opleiding heeft afgerond met als zwaartepunt de Wet natuurbescherming, soortenherkenning en zorgvuldig handelen ten opzichte van die soorten; en/of
- als ecoloog werkzaam is voor een ecologisch adviesbureau, zoals bijvoorbeeld een bureau welke is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus; en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenbescherming en is aangesloten bij en werkzaam voor de daarvoor in Nederland bestaande organisaties (zoals bijvoorbeeld Zoogdierverseniging, RAVON, Stichting Das en Boom, Vogelbescherming Nederland, Vlinderstichting, Natuurhistorisch Genootschap, KNNV, NJN, IVN EIS Nederland, FLORON, SOVON, STONE, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, De Landschappen en Stichting Beheer Natuur en Landelijk Gebied; en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenmonitoring en/of -bescherming.

5 Beschermde soorten

5.1 Inleiding

Dit hoofdstuk beschrijft de tijdens het veldbezoek waargenomen soorten, al dan niet aangevuld met gegevens uit de literatuur en andere informatiebronnen. Vervolgens worden eventuele effecten beschreven als gevolg van de voorgenomen ontwikkeling.

5.2 Planten

Voorkomen en functie

In de buurt van het plangebied zijn grote leeuwenklauw, groot spiegelklokje, drijvende waterweegbree en korensla waargenomen (NDFF, 2022). Deze beschermde soorten zijn tijdens het veldbezoek niet aangetroffen. De grote leeuwenklauw is een soort die in Nederland veelal voorkomt op akkers. Binnen het plangebied is voor deze soort geen geschikt leefgebied. Ditzelfde geldt voor het groot spiegelklokje, een soort die groeit op open plekken van dijken en bermen of graanakkers. Gezien de afstand tussen de waarneming van het drijvende waterweegbree en het plangebied is het onwaarschijnlijk dat deze soort in het plangebied aanwezig is. Deze is ook niet waargenomen in of rondom de poelen. Korensla komt in Nederland voor op akkers. Deze soort is niet waargenomen in het plangebied.

Effecten en ontheffing

In het plangebied zijn geen beschermde plantensoorten aangetroffen. Deze worden op basis van het aanwezige biotoop uitgesloten, waardoor geen sprake is van negatieve effecten op beschermde planten. Nader onderzoek of een ontheffing Wet natuurbescherming is niet aan de orde.

Conclusie: nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is in het kader van de Wet natuurbescherming voor beschermde flora niet noodzakelijk.

5.3 Zoogdieren

5.3.1 Vleermuizen

Voorkomen en functie

In het plangebied is tijdens het dagbezoek beoordeeld of de locatie geschikt is voor vleermuizen. Hierbij is onderscheid gemaakt in: verblijfplaats, vliegroute en foerageergebied. In het plangebied kunnen de volgende vleermuissoorten voorkomen: gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, rosse vleermuis, laatvlieger, watervleermuis en gewone grootoorvleermuis.

Verblijfplaatsen

Vleermuizen maken gedurende het jaar gebruik van een netwerk van vaste rust- en verblijfplaatsen (zie kader - Vleermuisverblijfplaatsen). Deze verblijfplaatsen kunnen de volgende functies hebben:

- kraamverblijfplaats;
- zomerverblijfplaats;
- paar- en/of baltsverblijfplaats;
- winterverblijfplaats.

Kader - Vleermuisverblijfplaatsen

Onder de vleermuizen zijn gebouw bewonende en/of boom bewonende soorten aanwezig. Gewone dwergvleermuis en laatvlieger zijn hoofdzakelijk gebouw bewonend. Rosse vleermuis en watervleermuis zijn voornamelijk boom bewonende en gewone grootoorvleermuis en ruige dwergvleermuis bewonen zowel bomen als gebouwen. Voorbeelden van verblijfplaatsen in gebouwen zijn ruimtes in spouwmuren en achter boeiboorden en gevelbetimmering. Holten en spleten in bomen en ruimtes achter loszittend schors zijn voorbeelden van verblijfplaatsen in bomen.

Vanuit de verschillende functies van de verblijfplaats worden weer andere eisen gesteld aan bijvoorbeeld het klimaat, de toegankelijkheid en de expositie van het verblijf ten opzichte van de zon. Als kraamverblijfplaats worden meestal gebouwen en/of bomen uitgekozen waarbinnen een constant klimaat heerst. Bij gebouwen zijn dit voornamelijk woningen met een spouwmuur of een geïsoleerd dak. Sommige vleermuizen hebben aan een opening van 1-2 cm voldoende om naar binnen te kruipen. Bij bomen gaat het meestal om dikke, oude bomen met een dikke restwand.

In het plangebied zijn gebouwen en bomen aanwezig die potentieel geschikt zijn als verblijfplaats voor vleermuizen. Verschillende gebouwen beschikken waarschijnlijk over een spouwmuur waar gebouw bewonende soorten zoals de gewone dwergvleermuis gebruik van kunnen maken. Ook biedt de brede variatie aan boomsoorten en leeftijden van de betreffende bomen verschillende potentiële verblijfplaatsen in de vorm van holten in de bomen of loszittende stukken bast. Een andere verblijfplaats voor vleermuizen in dit plangebied is de vleermuisbunker.

Foerageergebieden

Verschillende delen van het plangebied zijn geschikt als foerageergebied voor vleermuizen. Denk hierbij aan de bosranden, of de verschillende poelen waar insecten op af komen. Ook in de directe omgeving van het plangebied zijn geschikte plekken voor het foerageergedrag van vleermuizen.

Vliegroutes

Het plangebied heeft verschillende lijnvormige objecten waar vleermuizen gebruik van kunnen maken als vliegroute. Een voorbeeld is de oprijlaan die het gehele landgoed doorkruist en de verschillende bosranden en gebouwen die kunnen dienen als oriëntatie punten.

Effecten en ontheffing

Alle vleermuissoorten zijn beschermd onder de Wet natuurbescherming met beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn. Het opzettelijk verstoren, vangen en doden van individuen van beschermde soorten, alsmede het beschadigen of vernielen van vaste verblijfplaatsen, inclusief de functionele leefomgeving, is verboden vanuit de Wet natuurbescherming. De functionaliteit van de verblijfplaatsen van vleermuizen dienen te allen tijde gegarandeerd te blijven (zie ook kader - Foerageergebieden en vliegroutes).

Verblijfplaats

Er zijn verschillende potentiële verblijfplaatsen in het gebied. Er worden geen bomen weggehaald voor de realisatie van het plan. Hiermee worden er geen potentiële vleermuisverblijfplaatsen in bomen weggehaald. In de te slopen schuur worden verblijfplaatsen van vleermuizen uitgesloten. Dit gebouw beschikt niet over een spouwmuur en het dak bestaat uit golfplaten. Door deze bouwkundige aard worden verblijfplaatsen hierom uitgesloten. Wel moet bij het realiseren van de woningen en schuur rekening worden gehouden met het potentieel verstoren van verblijfplaatsen in de blijvende panden als gevolg van licht. Hierom wordt aangeraden om bij de realisatie van de woningen gebruik te maken van vleermuisvriendelijke verlichting (zie kader – Verlichting).

Foerageergebied

Er zijn in het plangebied meerdere zeer geschikte plekken voor foerageergebied. Omdat het grootste deel van deze plekken behouden worden en er voldoende foerageergebied overblijft, wordt negatief effect op de staat van instandhouding van vleermuizen uitgesloten.

Vliegroutes

Het plangebied biedt verschillende geschikte potentiële vliegroutes aan. Wanneer gebruik wordt gemaakt van vleermuisvriendelijke verlichting rondom de oprijlaan naar de nieuw te bouwen woningen toe, worden negatieve effecten uitgesloten op de vliegroutes, omdat er geen lijnvormige objecten worden weggehaald.

Conclusie: nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is in het kader van de Wet natuurbescherming voor vleermuizen niet noodzakelijk. Wel moet in de realisatie van dit plan gebruik worden gemaakt van vleermuisvriendelijke verlichting.

Kader - Foerageergebieden en vliegroutes

Foerageergebieden en vliegroutes van vleermuizen zijn beschermd indien bij het verdwijnen ook een verblijfplaats ongeschikt wordt. Bijvoorbeeld door het onderbreken van een vliegroute wordt een foerageergebied onbereikbaar, waardoor de vleermuizen onvoldoende voedsel kunnen vinden. Bij het verdwijnen van foerageergebieden of vliegroutes wordt derhalve onderzocht of er voldoende bereikbare alternatieven zijn.

Vleermuizen maken gebruik van lijnvormige landschapselementen zoals bomenrijen en singels om zich langs te verplaatsen. Een aaneengesloten kronendak heeft hierbij de voorkeur. Van vleermuizen is bekend dat onderbrekingen in de lijnstructuur maximaal 100 tot 200 meter mogen bedragen (kleinere en langzaam vliegende soorten 50 meter). Wanneer de onderbrekingen groter zijn dan deze afstand kunnen sommige soorten deze afstand niet overbruggen en zullen ze uitwijken naar alternatieve vliegroutes en foerageergebieden.

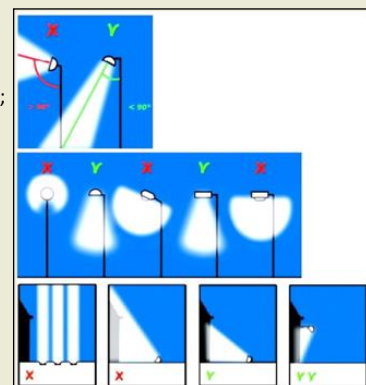
Kader – Verlichting

Een aantal nachtactieve dieren, zoals vleermuizen, uilen en marters, zijn gevoelig voor verlichting. Er zijn soorten die kunstlicht zoveel mogelijk vermijden, zoals de watervleermuis, en er zijn soorten die (in beperkte mate) rond lantaarnpalen jagen, zoals de rosse vleermuis. Bij het plaatsen van verlichting bij in- en/of uitvliegopeningen, vliegroutes en foerageergebieden kunnen barrières ontstaan waardoor de vleermuizen van de verblijfplaatsen, vliegroute en/of foerageergebied afzien.

Er dient te allen tijde rekening gehouden te worden met verlichting, door verlichting tot een minimum te beperken en directe belichting van de omgeving en onverlichte gebiedsdelen te voorkomen. Om lichthinder te voorkomen en het gebied aantrekkelijker te maken voor vleermuizen kunnen verschillende maatregelen getroffen worden:

- verlichting alleen plaatsen waar het echt nodig is;
- verlichting alleen aan op momenten wanneer het nodig is (dynamische verlichting);
- verlaag de hoogte van de lichtmasten zodat boomkronen onverlicht blijven;
- beperk verstrooiing het licht tot een minimum door gebruik van aangepaste armatuur;
- geen verlichting plaatsen bij in- en/of uitvliegopeningen en vliegroutes.

Hiernaast staan enkele voorbeelden om lichtverstrooiing te voorkomen.

5.3.2 Overige zoogdieren

Voorkomen en functie

Soorten waarvoor een provinciale vrijstelling geldt

Op basis van het aanwezige biotoop, sporen, literatuurgegevens en expertise zijn onder andere de volgende algemeen voorkomende zoogdieren binnen het plangebied aanwezig of te verwachten: ree, haas, konijn, vos en diverse algemene muizen. Deze soorten kunnen het plangebied gebruiken als (onderdeel van hun) leef- en foerageergebied. Daarnaast maken een aantal van het plangebied gebruik als migratieroute.

Soorten waarvoor geen provinciale vrijstelling geldt

Beschermde soorten waarvoor geen vrijstelling geldt, zoals eekhoorn, egel, das, steen- en boommarter, kleine marterachtigen (hermelijn, wezel, bunzing) worden in het plangebied verwacht. Van deze soorten zijn geen verblijfplaatsen (bladnesten, burchten of holen) of sporen (prooieresten, graafsporen, uitwerpselen) gevonden. De aanwezigheid van dassen wordt uitgesloten vanwege het ontbreken van aanwijzingen voor de aanwezigheid van de soort. Verblijfplaatsen van de andere soorten kunnen niet worden uitgesloten van het plangebied. Ook maken deze soorten waarschijnlijk gebruik van het plangebied als (onderdeel van) hun leefgebied.

Effecten en ontheffing

Soorten waarvoor een provinciale vrijstelling geldt

De ingreep zal naar verwachting leiden tot een beperkt verlies van leefgebied van de genoemde (algemeen) voorkomende zoogdieren met het beschermingsregime “andere soorten”. Voor deze beschermde soorten is bij een ruimtelijke inrichting door de provincie Overijssel een vrijstelling van de ontheffingsplicht opgesteld.

Soorten waarvoor geen provinciale vrijstelling geldt

Voor bovenstaande soorten, de soorten met een bescherming als eekhoorn, egel, das, steen- en boommarter en kleine marterachtigen geldt dat negatieve effecten zijn uit te sluiten.

Eekhoorn

Negatieve effecten op deze soort zijn uitgesloten, omdat er geen bomen worden gekapt wordt er geen essentieel leefgebied of mogelijke verblijfplaatsen weggehaald.

Egel

De egel maakt mogelijk gebruik van het plangebied. Deze soort is geen gebouwbewonende soort, dus de sloop van de schuur zal geen effect hebben op de positieve staat van instandhouding van deze soort. Ook de bouw van de twee woningen zal geen negatief effect hebben op deze soort, omdat er hierbij geen mogelijke verblijfplaatsen worden weggehaald, en het hier niet gaat om essentieel leefgebied omdat er voldoende geschikt leefgebied behouden blijft in de directe omgeving.

Das

De das maakt naar alle waarschijnlijkheid geen gebruik van het plangebied, vanwege het ontbreken van sporen daarvan. Daarnaast hebben de geplande werkzaamheden geen negatief effect op de staat van instandhouding van deze soort; er blijft voldoende leefgebied behouden en er worden geen verblijfplaatsen weggehaald.

Steen- en boommarter

De steen- en boommarter kunnen gebruik maken van het plangebied als onderdeel van hun leefgebied. Hier zijn geen sporen van gevonden. In de schuur zijn geen verblijfplaatsen waargenomen, waardoor de sloop van de schuur geen effect heeft op mogelijke verblijfplaatsen. De bouw van de twee woningen zal ook geen negatief effect hebben op de staat van instandhouding van deze soort.

Kleine marterachtigen

In het gebouw zijn geen sporen van kleine marterachtigen (bunzing, hermelijn en wezel) gevonden. Deze worden hier uitgesloten. De twee weilanden waar woningen worden gerealiseerd worden niet gezien als essentieel leefgebied, omdat er ook na de werkzaamheden voldoende geschikt leefgebied overblijft voor deze soorten.

Conclusie: nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is in het kader van de Wet natuurbescherming voor grondgebonden zoogdieren niet noodzakelijk.

5.4 Vogels

Voorkomen en functie

Alle vogels zijn als soort beschermd in de Wet natuurbescherming. Onderscheid wordt gemaakt tussen vogels met jaarrond beschermde nesten, vogels met jaarrond beschermde functionele leefomgeving en overige (broed)vogels.

Onder de vogels met jaarrond beschermde nesten vallen onder andere soorten die hun nesten ook buiten het broedseizoen gebruiken, soorten die elk jaar op dezelfde plaats broeden en daarin zeer honkvast zijn en soorten die steeds van hetzelfde nest gebruik maken en niet of nauwelijks zelf een nest kunnen bouwen. Onder de vogels met jaarrond beschermde leefomgeving vallen soorten die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats die zij het jaar daarvoor hebben gebruikt of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen.

Jaarrond beschermde nesten

Verblijfplaatsen van vogelsoorten, of aanwijzingen (braakballen of uitwerpselen) hiertoe, die jaarrond van vaste rust- en verblijfplaatsen gebruikmaken zijn niet aangetroffen binnen het plangebied. Deze kunnen echter wel gebruik maken van de houtopstanden in en rondom het plangebied. Mogelijk dat enkele soorten jaarrond beschermde nesten wel het plangebied gebruiken als onderdeel van hun leefgebied, zoals buizerd en kerkuil.

Jaarrond beschermde functionele leefomgeving

In deze situatie zijn enkele vogelsoorten aangetroffen waarvan de functionele leefomgeving jaarrond beschermd is. Het gaat om soorten als koolmees, bonte vliegenvanger, spreeuw, boomklever, boomkruiper, etc. Van deze soorten zijn geen nesten waargenomen in het plangebied. Ze maken echter waarschijnlijk wel gebruik van het plangebied als onderdeel van hun leefgebied.

Overige (broed)vogels

De aangetroffen vogels binnen en direct rondom het plangebied vallen onder de algemene broedvogels van bossen, struwelen en bewoond gebied. Onder andere de volgende vogelsoorten kunnen gebruikmaken van het plangebied; houtduif, merel, roodborst, appelvink en winterkoning. Binnen het plangebied zijn geen nesten aangetroffen van deze algemeen voorkomende broedvogels.

Effecten en ontheffing

Vogels met jaarrond beschermde nesten

Van een aantal vogelsoorten zijn de nesten het hele jaar door beschermd. Ook de functionele leefomgeving is daarbij beschermd. Bij de aantasting van de nestlocatie en/of de functionele leefomgeving is een ontheffing Wet natuurbescherming noodzakelijk. Zulke beschadigingen aan nesten zijn echter op voorhand uitgesloten omdat er geen bomen worden gekapt, en geen woningen worden weggehaald. In de schuur die wordt vernieuwd is de huismus uitgesloten vanwege het ongeschikte dakbeschot. Boerenzwaluw wordt hier ook uitgesloten, vanwege het ontbreken van sporen (oude nesten, uitwerpselen) van deze soort. Hiermee worden negatieve effecten op de staat van instandhouding van deze soorten uitgesloten.

Vogels met jaarrond beschermde functionele leefomgeving

In de omgeving zijn voldoende alternatieve nestmogelijkheden en leefgebied aanwezig voor vogelsoorten met een jaarrond beschermde functionele leefomgeving. Genoemde soorten zijn bovendien goed in staat alternatieve nestplaatsen te vinden. Compenserende maatregelen of het aanvragen van een ontheffing is om deze redenen dan ook niet aan de orde.

Overige (broed)vogels

Alle vogelsoorten in Nederland zijn beschermd onder de Wet natuurbescherming. Voor alle beschermde inheemse (ook algemeen voorkomende) vogelsoorten geldt een verbod op handelingen die opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren vernielen of beschadigen, alsook op het wegnemen van nesten van vogels. Daarnaast is het verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de verstoring niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort. Door versturende werkzaamheden buiten het broedseizoen uit te voeren kan in veel situaties worden voorkomen dat gehandeld wordt in strijd met deze verbodsbepaling. De periode van 1 maart tot 15 juli wordt over het algemeen beschouwd als broedseizoen¹. Werkzaamheden binnen het broedseizoen zijn mogelijk indien is vastgesteld dat er met deze werkzaamheden geen nesten van broedvogels worden verstoord. Voor de Wet natuurbescherming zijn echter alle bewoonde vogelnesten beschermd, ongeacht het tijdstip van het jaar en ongeacht de zeldzaamheid van de soort. De sloop van deze schuur dient buiten het broedseizoen te gebeuren.

Conclusie: bij de werkzaamheden dient rekening gehouden te worden met (in gebruik zijnde) nesten van vogels, en er dient buiten het broedseizoen te worden gewerkt aan de gebouwen.

5.5 Reptielen

Voorkomen en functie

Beschermde reptielen, zoals hazelworm, zijn gebonden aan specifieke terreinen. In het plangebied zijn verschillende plekken geschikt voor deze soort, zoals bosranden, struwelen en bossen. Gezien de afstand tussen de waarneming van de soort en het plangebied (ongeveer 1100 meter), wordt de hazelworm niet uitgesloten.

Effecten en ontheffing

De hazelworm maakt mogelijk gebruik van het plangebied. Vanwege de bouw van de huizen gaat mogelijk een klein deel van zijn leefgebied verloren. Het gaat hier niet om essentieel leefgebied doordat er in en direct rondom het plangebied meerdere soortgelijke plekken zijn, die ook na de ontwikkelingen behouden blijven. Tevens is dit geen verblijfplaats, omdat de hazelworm verblijfplaatsen vooral in takkenrillen of onder strooisel heeft, wat hier niet wordt weggehaald. Negatieve effecten op reptielen zijn dan ook niet aanwezig. Nader onderzoek of een ontheffing Wet natuurbescherming is voor reptielen niet aan de orde.

Conclusie: nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is in het kader van de Wet natuurbescherming voor reptielen niet noodzakelijk.

5.6 Amfibieën

Voorkomen en functie

Soorten waarvoor een provinciale vrijstelling geldt

Een aantal soorten zoals groene kikker, kleine watersalamander, bastaardkikker, bruine kikker, gewone pad kunnen het plangebied gebruiken als land- en waterbiotoop. In het plangebied zijn verschillende poelen die geschikt zijn voor deze soorten.

¹ In het kader van de Wet natuurbescherming wordt voor het broedseizoen geen standaardperiode gehanteerd. Van belang is of een broedgeval verstoord wordt, ongeacht de datum. Globaal gaat het echter om de periode van 1 maart tot 15 juli.

Soorten waarvoor geen provinciale vrijstelling geldt

Kamsalamander en poelkikker komen voor in de omgeving van het plangebied (NDFF, 2022). Dit zijn soorten waarvoor geen provinciale vrijstelling geldt. De poelen bieden voor deze twee soorten geschikt habitat. Vooral de meest oostelijk gelegen poel lijkt geschikt voor deze soorten.

Effecten en ontheffing

Soorten waarvoor een provinciale vrijstelling geldt

De ingreep zal naar verwachting leiden tot een beperkt verlies van landbiotoop van de genoemde (algemeen) voorkomende amfibieën met het beschermingsregime “andere soorten”. Voor deze beschermde soorten is bij een ruimtelijke inrichting door de provincie Overijssel een vrijstelling van de ontheffingsplicht opgesteld.

Soorten waarvoor geen provinciale vrijstelling geldt

Beschermde amfibieën waarvoor geen vrijstelling geldt, kunnen op basis van de aanwezige biotoop niet worden uitgesloten. De geplande werkzaamheden hebben geen invloed op de watergangen of poelen in het plangebied, deze waterelementen worden niet gewijzigd. De huizen die worden gebouwd worden gerealiseerd op grasland. Het is mogelijk dat hier incidenteel amfibieën voorkomen. Om dood door platrijden te voorkomen dient er te worden gewerkt met rijplaten. Indien dit wordt gedaan zijn negatieve gevolgen op de positieve staat van instandhouding van amfibieën uitgesloten.

Conclusie: nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is in het kader van de Wet natuurbescherming voor amfibieën niet noodzakelijk, mits er tijdens de werkzaamheden gebruik wordt gemaakt van rijplaten.

5.7 Vissen

Voorkomen en functie

Binnen het plangebied zijn verschillende watervoerende elementen aanwezig. Er worden echter geen beschermde vissen verwacht, vanwege het ontbreken van verspreidingsgegevens van dergelijke soorten en het feit dat de poelen afgesloten zijn, is het onwaarschijnlijk dat zich hier beschermde vissen hebben gevestigd (NDFF, 2022).

Effecten en ontheffing

Beschermde vissen zijn niet in het plangebied aanwezig. Daarnaast worden er geen wijzigingen aan de waterelementen doorgevoerd. Er worden dan ook geen effecten op beschermde vissen verwacht. Nader onderzoek of een ontheffing Wet natuurbescherming voor vissen is niet aan de orde.

Conclusie: nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is in het kader van de Wet natuurbescherming voor beschermde vissen niet noodzakelijk.

5.8 Ongewervelden

Voorkomen en functie

Van de groep ongewervelden (dagvlinders, libellen, kevers, kreeftachtigen en weekdieren) zijn beschermde soorten als gevlekte witsnuitlibel, grote vos, grote weerschijnvlinder en kleine ijsvogelvlinder waargenomen in de omgeving (NDFF, 2022). Echter is het plangebied geen essentieel leefgebied of voortplantingsgebied voor de vlinders, vanwege het ontbreken van de waardplanten voor de vlindersoorten (respectievelijk iep, boswilg en kamperfoelie). Mogelijk maakt de gevlekte witsnuitlibel wel gebruik van de poelen in het plangebied voor de ei-afzet.

Effecten en ontheffing

De gevlekte witsnuitlibel maakt mogelijk gebruik van de poelen op het plangebied als voortplantingsplaats. De bouw van de woningen en herbouw van de schuur hebben hier geen effect op. Aan de waterelementen worden geen wijzigingen doorgevoerd. Negatieve effecten op de positieve staat van instandhouding van deze soort zijn dan ook uitgesloten.

Conclusie: nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is in het kader van de Wet natuurbescherming voor beschermde ongewervelden niet noodzakelijk.

6 Conclusie

6.1 Beschermde soorten

6.1.1 Soorten waarvoor een provinciale vrijstelling geldt

De ontwikkeling zal naar verwachting leiden tot een beperkt verlies van leefgebied van een aantal beschermde soorten waarvoor een provinciale vrijstelling geldt. Het betreft soorten als ree, haas, egel, konijn en diverse algemene muizensoorten. De ingreep heeft geen invloed op de gunstige staat van instandhouding van deze soorten omdat er sprake is van een tijdelijke, en plaatselijke verstoring, voldoende leefgebied aanwezig blijft en het relatief algemene soorten betreft.

6.1.2 Soorten waarvoor geen provinciale vrijstelling geldt

Met de volgende soorten en/of soortgroepen dient rekening te worden gehouden.

Vleermuizen

Nader onderzoek of een ontheffingsaanvraag wordt voor deze soort niet noodzakelijk geacht, mits gebruik wordt gemaakt van vleermuisvriendelijke verlichting.

Broedvogels

Voor alle beschermde inheemse (ook algemeen voorkomende) vogelsoorten geldt een verbod op handelingen die opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren vernielen of beschadigen, als ook op het wegnemen van nesten van vogels. Daarnaast is het verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort. In veel situaties kan dit voorkomen worden door versturende werkzaamheden buiten het broedseizoen² uit te voeren. De sloop van de schuur dient buiten het broedseizoen te gebeuren.

Amfibieën

Nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is in het kader van de Wet natuurbescherming voor amfibieën niet noodzakelijk, mits er tijdens de werkzaamheden gebruik wordt gemaakt van rijplaten.

6.1.3 Algemene zorgplicht

Zorgplicht

In de Wet natuurbescherming is in artikel 1.11 een omschrijving opgenomen over de algemene zorgplicht. Deze zorgplicht houdt in dat iedereen 'voldoende zorg' in acht neemt voor alle in het wild levende dieren en planten, dus ook niet-beschermde soorten, en hun directe leefomgeving. Dit is een algemene verantwoordelijkheid die voor iedereen geldt. Het betekent bijvoorbeeld dat er niet onnodig dieren en planten worden gedood, wanneer er redelijkerwijs een andere oplossing voor is, bijvoorbeeld door de dieren te verplaatsen naar een ander gebied.

² In het kader van de Wet natuurbescherming wordt voor het broedseizoen geen standaardperiode gehanteerd. Van belang is of een broedgeval verstoord wordt, ongeacht de datum. Globaal gaat het echter om de periode van 1 maart tot 15 juli.

6.2 Bescherming gebieden

Niet stikstof-gerelateerde effecten:

Op ongeveer 4 km afstand van het plangebied ligt het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied: de Rijntakken (Aerius, 2022). De aard van de voorgenomen werkzaamheden en ontwikkeling maken dat de effecten uitsluitend tot het plangebied of in de zeer directe zone eromheen beperkt blijven. Gezien de afstand tot de Natura 2000-gebieden, de invulling van de tussenliggende gebieden en de voorgenomen werkzaamheden is er geen sprake van mogelijk negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied. Een toetsing op grond van de Wet natuurbescherming van niet stikstof-gerelateerde effecten wordt daarom niet noodzakelijk geacht.

Stikstof-gerelateerde effecten

Een stikstofberekening is altijd noodzakelijk om de uitstoot en depositie van stikstof, en de gevolgen daarvan op Natura 2000-gebieden te bepalen. Voor tijdelijke projecten (waar de bouwfase van het project onder valt) geldt momenteel een vrijstelling van de vergunningsplicht in het kader van de Wet natuurbescherming. Het dagelijkse gebruik is echter geen project van tijdelijke aard. De geplande woningen zullen conform wetgeving gasloos worden gebouwd, waardoor dit geen extra stikstofuitstoot met zich meebrengt. Er is echter wel sprake van extra rijbewegingen naar de locatie. Gezien de afstand tot het Natura 2000-gebied de Rijntakken lijkt een significante verhoging in de stikstofdepositie onwaarschijnlijk.

6.3 Bescherming houtopstanden

Er worden binnen het plangebied geen bomen gekapt. Een nadere toetsing van houtopstanden is daarom niet noodzakelijk.

6.4 Natuurnetwerk Nederland

Een toetsing aan het natuurbeleid wordt noodzakelijk geacht, omdat de te bouwen woningen in de Zone Ondernemen met Natuur en Water ligt en de plannen in strijd zijn met het huidige bestemmingsplan.

6.5 Uitvoerbaarheid van de plannen

Vanuit de eisen van het natuurbeleid NNN is het plan uitvoerbaar. Dit geldt niet voor het ONW beleid, hier dient een toetsing voor te worden gedaan. Vanuit de Wet natuurbescherming is het plan uitvoerbaar met betrekking tot de onderdelen gebiedsbescherming en houtopstanden. Dit geldt echter niet voor het onderdeel soortenbescherming. Navraag is in eerste instantie niet noodzakelijk, mits rekening wordt gehouden met de volgende punten:

- Vleermuisvriendelijke verlichting.
- De sloop van de schuur dient buiten het broedseizoen te gebeuren.
- De werkzaamheden dienen te worden gedaan met behulp van rijplaten, om negatieve gevolgen voor amfibieën te voorkomen.

6.6 Geldigheid rapportage

Dit rapport gaat in op de effecten van de ontwikkeling zoals beschreven in hoofdstuk 0. Wijzigingen of aanpassingen in de ontwikkeling kunnen tot andere conclusies ten aanzien van de effecten op beschermde soorten leiden.

Literatuurlijst

- Aerius. (2022). *Aerius calculator*. Opgehaald van Calculator.aerius.nl: <https://calculator.aerius.nl/wnb/source/>
- BIJ12. (2017). *Kennisdocument Kamsalamander*. Utrecht: BIJ12.
- BIJ12. (2017). *Kennisdocument Poelkikker*. Utrecht: BIJ12.
- BIJ12. (2022). *Gevlekte witsnuitlibel*. Opgehaald van BIJ12.nl: <https://www.bij12.nl/onderwerpen/natuur-en-landschap/subsidiestelsel-natuur-en-landschap/agrarisch-natuurbeheer-anlb/kennisbank/doelsoorten/gevlekte-witsnuitlibel/>
- ESRI. (2022). *ESRI Nederland*. Opgehaald van Esri.nl: <http://www.esri.nl>
- Kadaster. (2022). *Bagviewer*. Opgehaald van bagviewer.kadaster.nl: <https://bagviewer.kadaster.nl/lvbag/bag-viewer>
- Ministerie van Economische Zaken (2016). *Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen*. Ministerie van Economische Zaken, versie 1.3.
- NDDF. (2022). *Nationale Databank Flora en Fauna*. Opgehaald van ndff-ecogrid.nl: <https://ndff-ecogrid.nl/uitvoerportaal/secure/index.zul#1>
- Overijssel, P. (2017). *Omgevingsvisie Overijssel 2017*. Opgehaald van Overijssel.tercera-ro.nl: <https://overijssel.tercera-ro.nl/MapView>

Bijlage 1 Wettelijk kader natuurwetgeving

Bescherming van soorten

Zorgplicht

De Wet natuurbescherming erkent de intrinsieke waarde van in het wild levende planten- en diersoorten, of de soort nu beschermd is of niet (= zorgplicht). Deze zorgplicht houdt in dat eenieder voldoende zorg in acht moet nemen voor de in het wilde levende dieren en planten, alsmede voor hun directe leefomgeving. Overtreding van de zorgplicht is niet strafbaar gesteld, maar kan door toepassing van bestuursdwang wel worden gehandhaafd.

Beschermingsregimes

Op het onderdeel soortbescherming deelt de Wet natuurbescherming soorten in drie beschermingsregimes in:

1. Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn

Alle vogels cf. artikel Vogelrichtlijn

2. Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn

Soorten uit Bijlage IV Habitatrichtlijn, Bijlage I en II van het Verdrag van Bern en Bijlage II van het Verdrag van Bonn. In de bijlagen van de Verdragen van Bern en Bonn worden ook vogels genoemd³.

3. Beschermingsregime “andere soorten”

Soorten die uit nationaal oogpunt bescherming behoeven.

Elk van deze beschermingsregimes heeft zijn eigen verbodsbepalingen en vereisten voor vrijstelling of ontheffing van de verboden.

Verbodsbepalingen

De Wet natuurbescherming gaat uit van het ‘nee, tenzij-principe’. In de wet worden ten aanzien van de beschermde soorten een aantal verbodsbepalingen genoemd (figuur 1). De verbodsbepalingen zijn gekoppeld aan het beschermingsregime van de soort (resp. Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn of de groep ‘Overige soorten’). Dat betekent dat deze verbodsbepalingen niet overtreden mogen worden, tenzij voor de soort(en):

- een vrijstelling geldt;
- er gewerkt wordt met een goedgekeurde Gedragscode (feitelijk een collectieve ontheffing);
- een ontheffing is verkregen.

³ De brochure ‘Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen’, versie 1.3. Ministerie van EZ, december 2016 impliceert dat de bescherming uit de Vogelrichtlijn prevaleert boven de bescherming van vogels uit de verdragen van Bonn en Bern

Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn § 3.1 Wn	Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn § 3.2 Wn	Beschermingsregime andere soorten § 3.3 Wn
Art 3.1 lid 1 Het is verboden in het wild levende vogels opzettelijk te doden of te vangen.	Art 3.5 lid 1 Het is verboden soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen	Art 3.10 lid 1a Het is verboden soorten opzettelijk te doden of te vangen
Art 3.1 lid 2 Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen	Art 3.5 lid 4 Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen	Art 3.10 lid 1b Het is verboden de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren opzettelijk te beschadigen of te vernielen
Art 3.1 lid 3 Het is verboden eieren te rapen en deze onder zich te hebben	Art 3.5 lid 3 Het is verboden eieren van dieren in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen	Niet van toepassing
Art 3.1 lid 4 en lid 5 Het is verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort	Art 3.5 lid 2 Het is verboden dieren opzettelijk te verstoren	Niet van toepassing
Niet van toepassing	Art 3.5 lid 5 Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen	Art 3.10 lid 1c Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen

Figuur 1. Overzicht verbodsbepalingen Wet Natuurbescherming (bron: brochure 'Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen', versie 1.3. Ministerie van EZ, december 2016).

Om af te mogen wijken van de verbodsbepalingen (en deze toch te mogen overtreden) via een ontheffing of een vrijstelling moet aan drie criteria worden voldaan:

1. er is geen andere bevredigende oplossing voor de handeling (=alternatievenafweging);
2. de afwijking is gebaseerd op een in de wet genoemd belang (b.v. openbare veiligheid of volksgezondheid);
3. de ingreep of handeling mag geen afbreuk doen aan en/of verslechtering betekenen voor de staat van instandhouding van de soort.

Als aan (alle) drie deze vereisten voldaan is, kan een ontheffing worden verleend. Voor een aantal handelingen zijn bovendien vrijstellingen mogelijk in de vorm van een provinciale verordening of een (goedgekeurde) gedragscode.

Voorgaand figuur geeft een overzicht van de verbodsbepalingen per beschermingsregime. De verbodsbepalingen voor de groep van overige, 'nationale' soorten zijn geïnspireerd op de Habitatrichtlijn en op een aantal punten versoepeld. Zo is het opzettelijk verstoren van beschermde soorten (en hun verblijfplaatsen) uit deze groep van overige soorten niet langer verboden. Wel is het nog steeds verboden om vaste verblijfplaatsen van dieren onder dit beschermingsregime opzettelijk te beschadigen of te vernielen.

Voor vogels geldt dat verstoren niet verboden is als de verstoring maar niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de soort (*artikel 3.1, lid 4 en lid 5*). Het beschadigen van in gebruik zijnde vogelnesten tijdens het broedseizoen blijft verboden, maar het verstoren dus niet meer, tenzij er sprake is van een wezenlijke invloed op de staat van instandhouding van de specifieke soort(en). Het is aan de initiatiefnemer om zich op de hoogte te (laten) stellen, en waar nodig aan te tonen, dat de op zich verstorende activiteit geen bedreiging vormt voor de staat van instandhouding van de betreffende vogelsoort.

Tot slot geldt het opzettelijk doden of vangen en het verbod om vaste verblijfplaatsen of rustplaatsen opzettelijk te vernielen of beschadigen, niet voor bosmuis, huisspitsmuis of veldmuis in of op gebouwen of de daarbij behorende erven of roerende zaken (*artikel 3.10 lid 3*). Zie kader – Opzettelijkheid.

Kader - Opzettelijkheid

In de Wet natuurbescherming is bij meer verbodsbepalingen dan onder de Flora en faunawet het opzetvereiste toegevoegd, in lijn met de artikelen van de Habitatrichtlijn en Vogelrichtlijn. In de Flora en faunawet was alleen sprake van het opzetvereiste bij verontrusting (artikel 10). Hierdoor was de Flora en faunawet strenger dan de verbodsbepalingen van de Habitatrichtlijn. Niet-opzettelijke handelingen waarbij de verbodsbepalingen overtreden worden, zijn nu niet langer verboden. Daar is van belang dat het Europees Hof van Justitie in zijn jurisprudentie heeft bepaald dat onder opzet ook voorwaardelijke opzet moet worden begrepen: *“Daarvan is sprake als iemand een handeling verricht en daarbij bewust de aanmerkelijke kans aanvaardt dat zijn gedragingen schadelijke gevolgen hebben voor een dier of plant....”*.

Andere bevredigende oplossing(en)

De initiatiefnemer moet aantonen en beargumenteren dat er geen andere bevredigende oplossingen zijn waardoor overtreding van de verbodsbepaling(en) kan worden voorkomen, bijvoorbeeld door planaanpassing of het aanpassen van de uitvoeringsperiode. Het is aan het bevoegd gezag (doorgaans dus de provincie) om de alternatieve oplossingen te beoordelen en hierover te besluiten. De onderbouwing moet gebaseerd zijn op objectieve en controleerbare gegevens.

Belangen

Voor de soorten die beschermd zijn onder de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn kan alleen ontheffing of vrijstelling worden verleend op grond van de in deze richtlijnen genoemde belangen. Voor de groep van overige, nationaal beschermde soorten wordt uitgegaan van de in de Habitatrichtlijn genoemde belangen, plus een aantal aanvullende belangen. In het Kader - Wettelijk Belang wordt een overzicht gegeven van deze belangen.

Staat van instandhouding van de soort

Tot slot moeten de effecten van de voorgenomen handeling(en) worden beoordeeld aan de staat van instandhouding (Svl) van de soort. Zie ook kader – Staat van instandhouding. De Svl varieert per soort en per handeling, en is niet vastgelegd in de wet. Een handeling op een zeldzame beschermde soort zal eerder leiden tot een negatief effect op de Svl dan bij een algemene soort. Belangrijk is ook de trend (aantalsontwikkeling) en de ruimtelijke verspreiding van de soort. Bij de beoordeling moet rekening worden gehouden met cumulatieve (versterkende) effecten, bijvoorbeeld door andere handelingen of ontwikkelingen in de omgeving en met reeds verleende ontheffingen voor dezelfde populaties van deze soort(en). Bij de beoordeling mogen compenserende en mitigerende (verzachtende) maatregelen worden betrokken. Het ecologische toetsingscriterium verschilt per beschermingsregime. Om te beoordelen of aan deze criteria wordt voldaan, moet inzicht worden gegeven in:

1. De Svl (van de populatie) van de soort (in zijn natuurlijke verspreidingsgebied).
2. Het effect van de handeling of ontwikkeling op de soort.

Kader - Staat van instandhouding

- **Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn:** “De maatregelen leiden niet tot verslechtering van de staat van instandhouding van de betreffende soort”.
- **Beschermingsregime soort Habitatrichtlijn:** “Er wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan”.
- **Beschermingsregime Overige soorten:** “Er wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan”.

Voorkomen van overtreding verbodsbepalingen

In sommige situaties kunnen maatregelen worden getroffen waardoor negatieve effecten en overtreding van de verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming kunnen worden voorkomen. Bijvoorbeeld door de kap van bomen met broedende vogels uit te stellen tot na de broedtijd. Al kan de boom ook een nest bevatten van een vogelsoort waarbij het nest jaarrond beschermd is, waardoor overtreding niet kan worden voorkomen. Het plannen van werkzaamheden buiten de kwetsbare periode(n) van beschermde soorten is een veel toegepaste maatregel. Andere mogelijkheden om overtreding te voorkomen zijn wellicht het aanpassen van de werkvolgorde, gebruik te maken van andere apparatuur of de werkzaamheden te faseren in ruimte en tijd (zoals in het voorbeeld).

Vrijstellingen

Onder de Wet natuurbescherming is niet altijd een ontheffing nodig bij handelingen die leiden tot overtreding van de verbodsbepalingen in de wet. Dit zijn bijvoorbeeld de provinciale vrijstellingen en de gedragscodes. Ook kan er sprake zijn van een vrijstelling als de handeling is opgenomen in een beheerplan voor een Natura 2000-gebied of programma in het kader van een programmatische aanpak. Tot slot kan het Rijk voor handelingen en activiteiten waarvoor zij bevoegd gezag is een vrijstelling geven in de vorm van een Ministeriële Regeling. Vrijstellingen kunnen alleen gelden voor de verbodsbepalingen en de voorwaarden zoals genoemd bij de verschillende beschermingsregimes.

Provinciale verordening

Provinciale Staten kunnen vrijstelling van de verbodsbepalingen verlenen. Zo zijn met een provinciale verordening een aantal vooral algemeen voorkomende en beschermde zoogdieren als egel en rosse woelmuis vrijgesteld van de ontheffingsplicht. Door deze mogelijkheid ontstaan echter wel verschillen in de bescherming van soorten tussen de verschillende provincies.

Programmatische aanpak

De Wet natuurbescherming biedt de mogelijkheid om een programmatische aanpak toe te passen. Een dergelijk programma kan zowel door het Rijk als door provincies worden opgesteld. Onder de Flora en faunawet is reeds ervaring opgedaan onder de 'Generieke' of 'Gebiedsgerichte aanpak'. Tevens is voor een aantal grootschalige ontwikkelingen en plangebieden een Generieke ontheffing verleend zoals voor de gemeente Tilburg, het Havengebied Rotterdam en Vliegveld Twente. Het biedt de mogelijkheid om door middel van een actieve leefgebiedenbenadering te streven naar een betere verbinding tussen economie en ecologie.

Beheerplan Natura 2000-gebied

Tot slot zijn handelingen die onderdeel uitmaken van een beheerplan voor een Natura 2000-gebied of een programmatische aanpak (zoals stikstof) vrijgesteld, mits de handelingen zijn getoetst aan de criteria voor afwijking van de soortenbeschermingsregimes.

Kader - Wettelijk Belang

Voor vogels beschermd onder de Vogelrichtlijn kan ontheffing of vrijstelling worden verleend op grond van de volgende belangen:

- in het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid;
- in het belang van de veiligheid van het luchtverkeer;
- ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij of wateren;
- ter bescherming van flora en fauna;
- voor onderzoek en onderwijs, het uitzetten of herinvoeren van soorten, of voor de daarmee samenhangende teelt;
- om het vangen, onder zich hebben of elke andere wijze van verstandig gebruik van bepaalde vogels in kleine hoeveelheden selectief en onder strikt gecontroleerde omstandigheden toe te staan.

Voor soorten beschermd onder de Habitatrichtlijn, het Verdrag van Bern of het Verdrag van Bonn kan ontheffing of vrijstelling worden verleend op grond van de volgende belangen:

- in het belang van de bescherming van wilde flora of fauna, of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats;
- ter voorkoming van ernstige schade aan met name de gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden, wateren of andere vormen eigendom;
- in het belang van volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijk gunstige effecten;
- voor onderzoek en onderwijs, repopulatie of herintroductie van deze soorten, of voor de daartoe benodigde kweek, met inbegrip van kunstmatige vermeerdering van planten, of
- om onder strikt gecontroleerde omstandigheden mogelijk te maken op selectieve wijze en binnen bepaalde grenzen een beperkt, bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde dieren van de aangewezen soort te vangen, onder zich te hebben, onderscheidenlijk een beperkt bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal planten van de aangewezen soort te plukken of onder zich te hebben.

Voor andere 'nationaal' beschermde soorten kan ontheffing of vrijstelling worden verleend op grond van de volgende belangen:

- de belangen die gelden voor soorten van de Habitatrichtlijn zoals hierboven genoemd;
- in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied;
- ter voorkoming van schade en overlast, met inbegrip van schade aan sportvelden, schietterreinen, industrieterreinen, kazernes of begraafplaatsen;
- ter beperking van de omvang van de populatie van dieren, in verband met door deze dieren ter plaatse en in het omliggende gebied veelvuldig veroorzaakte schade of in verband met de maximale draagkracht van het gebied waarin de dieren zich bevinden;
- ter voorkoming of bestrijding van onnodig lijden van zieke of gebrekkige dieren;
- in het kader van bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw;
- in het kader van bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermten, of in het kader van natuurbeheer;
- in het kader van bestendig beheer of onderhoud van landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied;
- in het algemeen belang van de betreffende soort.

Eelerwoude

Op weg naar 100% natuurinclusief ▶